

Persbericht

Opvang van Indische vluchtelingen in historisch perspectief

Pelita's Indische Literaire Salon

Zondag 27 maart 2022

Oud Burgeren Gasthuis Nijmegen

Laura de Jong over de opvang in Gelderland in de jaren vijftig en daarna.

Een deel van de Indische vluchtelingen werd in Paleis het Loo opgevangen. Later werden voor hen contractpensions gezocht in Nijmegen, Beek en Berg en Dal.

Actueler dan ooit, het probleem van de opvang van vluchtelingen. Dat blijkt van alle tijden. Meer dan driehonderdduizend Indische Nederlanders vertrokken tussen 1945 en 1965 naar Nederland. Dit waren zowel personen van Nederlandse afkomst als van gemengde Aziatisch-Europese afkomst ('Indo's'). Met name Indo's waren in Nederland aangewezen op overheidssteun. Zij hadden geen netwerk van bedrijf of familie om op terug te vallen. Velen waren zelfs nog nooit in Nederland geweest. Voor de Nederlandse overheid vormde de huisvesting van de Indische Nederlanders een moeilijk vraagstuk. Voor de eerste generatie Indische Nederlanders zal de herinnering aan hun ontvangst in Nederland altijd verbonden zijn aan hun huizen van aankomst: de contractpensions en hun vriendelijke, onverschillige of opportunistische eigenaren, opvangkampen die herinnerden aan Japanse kampen, landhuizen, sanatoria en kastelen.

Na de Tweede Wereldoorlog moest een groot aantal slachtoffers van de Japanse bezetting en de Bersiap uit Indië worden geëvacueerd. De evacuatie-operatie kwam zeer traag op gang, mede door de revolutionaire omwentelingen en de voortdurende onderschatting van de situatie door het Nederlandse bestuur. De koloniale

verhoudingen waren bovendien hevig verstoord en er kwamen veel meer Indo's naar Nederland dan verwacht. Uiteindelijk arriveerden tussen 1945 en 1949 honderdduizend Indische Nederlanders in Nederland. Veel van hen verwachtten te zullen terugkeren na een periode van recuperatie, maar dit uitzicht bleek voor de meesten een illusie. Tot ver in de jaren zestig arriveerden zij in ons land. Niet altijd even warm welkom geheten.

Ook de provincie Gelderland nam haar verantwoordelijkheid, zij het met aarzeling. Een voorbeeld. De rol van Gelderse bedrijven en hun terughoudendheid in de opvang van de Indische repatrianten werd bekritiseerd in een brief van de fabrikseigenaar S.W.N. Arntz aan de gemeente Nijmegen in januari 1958. 'Intussen zou ik ook eens gaarne vernemen of de diverse ondernemingen in Indonesië in de laatste 20 of 25 jaar geen belangrijke winst genoten hebben, zo ja wat doen deze voor de vluchtelingen?' schreef ene Arntz. 'Tijdens de crisis en in oorlogstijd hebben wij ook enorme bedragen bijgedragen ondanks dat de fabrieken stilgelegd waren en in 1945 platgebombardeerd.' Arntz suggereert vervolgens de hotels Spijker, Valmonte en Mariënboom in en rond Nijmegen als mogelijke contractpensions. De gemeente beantwoordt Arntz' vraag niet, maar Mariënboom en Spijker zijn volgens de bronnen later inderdaad als contractpension gaan functioneren. De helft van de repatrianten die naar Nederland kwamen, vond onderdak in een contractpension. Van deze 18.500 personen werd ruim twintig procent opgevangen in een Gelders pension.

Laura de Jong was van juli 2020 t/m december 2020 in dienst als onderzoeker bij de Stichting WO2GLD. [Zie hier de volledige tekst.](#)

Pelita's Indische Literaire Salon
Zondag 27 maart 2022
Oud Burgeren Gasthuis Nijmegen

Zondag 27 maart, OBG, Prof. Cornelissenstraat 2 Nijmegen

Aanvang 13:00 uur, Entree 5 euro

Aanmelding verplicht via steunpuntnijmegen@pelita.nl

Informatie: 06 135 230 93

Na afloop mogelijkheid tot aanschaf en signeren van boeken

Voor de pauze: Ineke van der Wal, auteur van 'De tempel met de chrysanten' over een Japans gijzelingsdrama tijdens WOII.